

Jelmezbál Gyönkön

Ez a kép Gyönkön készült, valamikor az 1930-as évek közepén. Ez itt egy gyönki jelmezbál, akkor spanyol nőnek voltam felöltözve. Sok bál volt Gyönkön, és mindig elmentünk a bálókra. A képen az ülő lányok közül vagyok a bal oldalon a legszélső.

Budapesten a nagybácsim vitt el a bálókra, mikor már nagyobb voltam. A nagybácsim választmányi tagja volt a Lipótvárosi Kaszinónak, és minden évben vett nekem egy báli ruhára való anyagot, amit Pesten varrtak meg. És elvitt a Lipótvárosi Kaszinó báljára, ami roppant elegáns hely volt. Ő persze kártyázott, bridzselt, amíg én táncoltam.

Gyerekkoromban nem éreztem semmi antiszemitizmust, mert az én korosztályomban nem volt zsidó. Gyönkön volt egy öreg zsinagóga. A rabbi és a kántor háza mellett volt kóser mézárszék, anyám kóser húst is vett. Mert abból a hitközségnek haszna volt. De a rabbinak nem volt samesze. Elvette a sárospataki Fischer rabbinak a lányát, Hannát. Szegényt, három gyerekkel vitték el. Nagyon rövid ideig volt csak rabbi itt, elvitték később munkaszolgálatra. A többi zsidó, aki ott élt... volt egy kereskedő, ő is nagyon jómódú volt, a Ranschburg, és aztán volt egy másik család, azoknak vaskereskedésük volt, nagyon korán elmentek Gyönkről -- hogy hova, nem tudom. Aztán volt a nagybátyám, aki az orvos volt. Volt egy Engel család, ők nyomdászok volt, Politzer, aki férfisزابó volt, akkor volt egy Ausch néni, akinek egy kis üzlete volt, liszt, cukor, élesztő, ilyesmi. Ez egy neológ közösség volt.

De az én koromban zsidó fiatalság már egyáltalán nem volt. Úgyhogy én keresztényekkel barátkoztam, és soha semmi differencia nem volt. A faluban -- tekintve, hogy sok német volt -- volt református magyar iskola, református német iskola, evangélikus magyar iskola és evangélikus német iskola. A legjobb barátnőm az evangélikus papnak volt a lánya. Állítólag a papa valamikor antiszemita volt, de engem nagyon szeretett. A felesége régen meghalt, a barátnőmmel, Mártával együtt főztünk-sütöttünk. Az evangélikus papnak volt két fia is, az egyik orvostanhallgató, a másik ügyvéd volt, eléggé antiszemiták voltak. De miután én barátságba kerültem a húgukkal, akkor

egészen megváltoztak. Mikor Márta eljegyezte magát egy katonatiszttal, s egy hétig zajlott az eljegyzés, ha nem jöttem ebédre, vacsorára, akkor értem küldtek, hogy ott legyek. Nagyon sok fiú volt, a Tüske tanárnak is volt két fia, az egyik ludovikás volt [lásd: Ludovika Akadémia], a másik az egyetemen tanult. Nyáron mentünk úszni a barátokkal, jártunk fürödni, s anyámnak semmi ellenvetése nem volt, hogy fiúk is jöttek velünk.

Mikor nagyobb lány lettem, minden évben nyaraltunk a Balatonnál egy hónapot édesanyám nővérével, Máriával és az unokatestvéreimmal, mert apám nyáron nem jöhetett a gazdaság miatt. Siófokra jártunk ilyenkor nyaralni. Még emlékszem a panzió nevére, ahol megszálltunk, Dombalj Panzió volt a neve. Ez egy nagyon elegáns hely volt, sokat jártunk innen kirándulni is. Hajókáztunk is minden nyáron legalább egyszer. A nagynéném nem dolgozott, ő vigyázott ránk.